

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Кібальніков Андрій Вікторович

здобувач третього рівня вищої освіти

Національний університет харчових технологій

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-1136-1313>

Іванюта Тетяна Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки і права

Національний університет харчових технологій

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-1386-7313>

Анотація. У статті проведено ґрунтовний аналіз сучасних методичних підходів до оцінювання рівня соціально-економічної безпеки підприємств харчової галузі. Оцінено основні методики, базовані, зокрема, на індикаторному, комплексному (інтегральному), ресурсно-функціональному та ймовірнісному підходах. Визначено ключові переваги та недоліки кожної з методик, зокрема простоту застосування, складність обчислень, ступінь врахування фінансових, соціальних та кадрових показників, а також обмеження щодо врахування зовнішніх факторів виникнення ризику. У результаті дослідження встановлено, що жоден із методів не є універсальним, тому для отримання об'єктивної оцінки рівня соціально-економічної безпеки доцільним є комбіноване використання декількох підходів. Особливу увагу приділено адаптації методик для підприємств харчової галузі з урахуванням її специфіки: сезонності виробництва, високих вимог до якості продукції, регуляторних норм та логістичних ризиків. Наведено підходи до оцінки рівня соціально-економічної безпеки підприємства у контексті їх сутності, основних показників, виокремлення основних переваг використання та недоліків. Запропоновано використання індикаторного підходу для проведення оперативного аналізу, комплексного – для проведення стратегічної оцінки системних показників, ресурсно-функціонального – для моніторингу ефективності управління ресурсами, а також методу ймовірнісної оцінки ризиків для прогнозування потенційних загроз. Представлений підхід сприяє формуванню комплексної системи моніторингу соціально-економічної безпеки, що дозволить підприємствам харчової галузі підвищити фінансову стабільність, мінімізувати ризики та забезпечити довгострокову конкурентоспроможність.

Ключові слова: соціально-економічна безпека, харчова промисловість, методичні підходи, фінансова стабільність, ризики, ресурсно-функціональний підхід, комплексний аналіз.

Актуальність проблеми. Сучасне підприємство харчової промисловості стикається з багатьма проблемами через ринкову динаміку, конкуренцію, вплив світової кризи та потребу в соціальній відповідності. Наявні підходи до оцінки соціально-економічної безпеки дуже часто не враховують галузеву специфіку, а також складний внутрішній і зовнішній вплив. Це створює проблему для своєчасного виявлення ризиків і побудови ефективної стратегії безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливим напрямком сучасних наукових досліджень, спрямованих на забезпечення стій-

кості та адаптації бізнесу до викликів зовнішнього та внутрішнього середовища, є оцінка рівня соціально-економічної безпеки підприємств. Значний внесок у розробку теоретичних і методичних основ цієї тематики зробили такі науковці, як О.О. Сосновська [1], яка узагальнювала підходи до оцінки економічної безпеки підприємств, досліджуючи їхній зміст, переваги та недоліки; Г.М. Черняк [2], яка розробляла методики оцінювання рівня економічної безпеки з урахуванням сучасних тенденцій розвитку та застосування новітніх технологій; Н.В. Коленда [3], яка аналізувала різні наукові підходи до трактування економічної та соціальної безпеки;

Т.В. Березянюк [4], яка висвітлювала методи оцінки та фактори впливу соціально-економічної безпеки підприємств; П.Т. Колісниченко, [5], що проводила огляд методичних підходів до оцінки економічної безпеки підприємств, визначаючи ключові показники та критерії оцінювання; а також В. Ниник і І. Нижник [6], які досліджували наукові підходи до забезпечення економічної безпеки соціально-економічних систем і запропонували методичний апарат її оцінювання.

Попри значну кількість праць у цій сфері, більшість дослідників зосереджували увагу або на економічній, або на соціальній безпеці, при цьому часто ігноруючи їхню взаємодію. Також переважна частина досліджень стосується підприємств інших галузей, тоді як специфіка харчової промисловості залишається недостатньо вивченою. Особливості функціонування харчових підприємств, такі як залежність від сезонності, вимоги до дотримання стандартів якості та безпечності продукції, вплив глобальних економічних і соціальних криз, створюють унікальні для галузі загрози. Водночас сучасні виклики, пов'язані з нестабільністю ринкового середовища, підвищують потребу у вдосконаленні методичних підходів до оцінки безпеки.

Таким чином, зважаючи на наявні прогалини у наукових дослідженнях, виникає нагальна потреба у розробці та адаптації методик оцінки рівня соціально-економічної безпеки підприємств харчової галузі, які б інтегрували кількісні та якісні підходи до аналізу та враховували сучасні умови господарювання.

Метою статті є систематизація та обґрунтування сучасних методичних підходів до оцінювання рівня соціально-економічної безпеки підприємств харчової галузі з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, а також специфіки галузі.

Результати дослідження. Соціально-економічна безпека підприємства є складним і багатогранним поняттям, яке охоплює як економічні, так і соціальні аспекти його діяльності. Вона визначається здатністю підприємства ефективно протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам, підтримувати стабільність функціонування, забезпечувати соціальне благополуччя працівників та гарантувати фінансову стійкість у довгостроковій перспективі. Як зазначає Г.М. Черняк, комплексний підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства є критично важливим для об'єктивної оцінки його стійкості. Такий підхід передбачає аналіз основних компонентів діяльності: фінансової стабільності, кадрової політики, управлінської ефективності, правового забезпечення та екологічної відповідальності підприємства. Всі ці складові взаємопов'язані та

впливають одна на одну, формуючи загальний рівень безпеки підприємства.

Взаємозв'язок соціальної та економічної безпеки проявляється у тому, що фінансова стабільність підприємства сприяє покращенню соціального захисту персоналу. У свою чергу, задоволеність працівників умовами праці позитивно впливає на продуктивність, що сприяє покращенню фінансових показників організації. Дослідження С.М. Шепеленко [7]. підкреслюють, що недостатній рівень соціального захисту працівників може мати негативні наслідки для підприємства, зокрема призводити до зниження його конкурентоспроможності, зростання конфліктності в колективі та підвищення ризику кризових ситуацій у майбутньому.

У питанні систематизації основних підходів до оцінювання рівня соціально-економічної безпеки підприємств доцільно спершу розглянути існуючі підходи вітчизняних та зарубіжних вчених (табл. 1).

Представлені в табл. 1 різноманітні підходи до оцінки рівня соціально-економічної безпеки підприємств свідчать про те, що кожен з них має свої сильні та слабкі сторони. Водночас, з практичної точки зору, бажано поєднувати декілька методів одночасно, щоб гарантувати більш точну оцінку, порівнювати результати аналізів та мінімізувати ризик помилок і недоліків.

розрізі того або іншого підходу неможливо не розглянути методики оцінки рівня економічної безпеки підприємства (табл. 2). Аналіз методичних підходів до оцінювання рівня соціально-економічної безпеки підприємств, представлений у даній роботі, показує, що вітчизняні та зарубіжні дослідники внесли значний науковий внесок у сфері розробки комплексних моделей, методів та методичних засад їх застосування. З іншого боку, розглянуті підходи мають низку недоліків, які обмежують їхню ефективність у практичному застосуванні. Зокрема, вони часто не враховують одночасний вплив як внутрішніх, так і зовнішніх чинників ризику, обмежено висвітлюють питання вибору найбільш значущих показників для оцінювання рівня безпеки і не завжди забезпечують механізми діагностики та прогнозування потенційних загроз. Крім того, наявні методології рідко забезпечують стандартизовану, комплексну оцінку соціально-економічної безпеки, що дає змогу інтегрувати дані з різних рівнів управління. Важливо наголосити і те, що вони недостатньо враховують специфіку сектору, зокрема такі особливості харчової промисловості, як сезонність виробництва, чутливість до якості сировини та жорсткі нормативні вимоги. Усе це потребує вдосконалення наявних методологічних підходів та їх адаптації до потреб харчової промисловості для більш об'єктивного

Таблиця 1 – Підходи до оцінки рівня соціально-економічної безпеки підприємства

Підхід	Сутність	Основні показники	Переваги	Недоліки
Індикаторний (пороговий)	Метод базується на порівнянні фактичних показників діяльності підприємства з попередньо встановленими пороговими (нормативними) значеннями. Показники безпеки порівнюються з нормативами для виявлення відхилень, які можуть свідчити про загрози для стійкості підприємства.	Фінансова стійкість, коефіцієнт ліквідності, рівень заборгованості, рентабельність активів, коефіцієнт покриття зобов'язань, оборотність капіталу.	Простота застосування; швидке виявлення фінансових загроз; можливість порівняння з галузевими стандартами; мінімальні вимоги до обсягів даних.	Ігнорування взаємо-зв'язків між показниками; залежність від правильності вибору нормативів; не враховуються нефінансові аспекти безпеки.
Комплексний (інтегральний)	Метод ґрунтується на поєднанні кількісних показників у вигляді зваженого інтегрального індексу. Показники групуються за ключовими напрямками (фінансові, соціальні, кадрові) та інтегруються у загальний показник безпеки.	Фінансові (рентабельність, ліквідність), соціальні (плинність кадрів, задоволеність працею), кадрові (кваліфікація персоналу, рівень забезпечення кадрами), екологічні показники.	Високий рівень деталізації; врахування різних аспектів діяльності підприємства; можливість порівняльного аналізу між підприємствами	Висока складність розрахунків; потреба у великих масивах даних; суб'єктивний підхід до вибору вагових коефіцієнтів показників.
Метод оцінки економічних ризиків	Базується на аналізі потенційних загроз та їхньої ймовірності, з урахуванням можливих фінансових втрат. Оцінка проводиться шляхом прогнозування ризиків та аналізу їхнього впливу на діяльність підприємства.	Ймовірність виникнення фінансових втрат, аналіз варіантів кризових сценаріїв, рівень неплатоспроможності, частота ризикових подій.	Висока точність оцінки ризиків; орієнтованість на попередження кризових ситуацій; корисний для стратегічного планування в умовах невизначеності.	Складність у зборі даних; потреба у глибокому аналізі ринкового середовища; залежність від експертних оцінок
Ресурсно-функціональний	Орієнтований на оцінку ефективності використання ресурсів підприємства у ключових сферах діяльності. Оцінка здійснюється через співвідношення обсягів залучених ресурсів і отриманих результатів.	Витрати на сировину, обсяг продукції, кадровий потенціал, виробнича потужність, фондоозброєність, ефективність використання ресурсів, обсяг нереалізованої продукції.	Фокус на ресурсах, підходить для оцінки ефективності управління виробничими процесами; корисний для внутрішнього аудиту.	Не враховує зовнішні ризики; може не відображати загальний рівень безпеки підприємства через ігнорування фінансової та соціальної складової.

Джерело: систематизовано автором на основі [4; 8]

та всебічного оцінювання соціально-економічної безпеки.

Як було згадано вище, аналіз підходів і методів оцінювання рівня соціально-економічної безпеки підприємств показує, що кожен із них має свої переваги та обмеження, які впливають на

його ефективність у різних умовах. Важливим спостереженням є те, що усі розглянуті підходи ґрунтуються на оцінці кількісних показників, таких як фінансова стійкість, ліквідність, рентабельність, ресурсоефективність та ймовірність виникнення ризиків. Однак між ними існують

Таблиця 2 – Методики до оцінки рівня соціально-економічної безпеки підприємства

Підходи	Автори, назви методик	Суть	Переваги	Недоліки
Індикаторний (пороговий)	Козаченко Г.В. [9]	Оцінюється на підставі порівняння значень індикаторів-стимуляторів та дестимуляторів. Дозволяє категоризувати зони нормального рівня, критичного рівня та передкризового рівнів безпеки.	Наочність шляхом графічної інтерпретації результатів, а також групування показників на стимулятори та дестимулятори.	Суб'єктивність у виборі системи показників та діапазонів нормативних значень, що може вилитися у необ'єктивну оцінку безпеки підприємства.
Комплексний (інтегральний)	О. Резнікова	Визначення рівня соціально-економічної безпеки підприємства спирається на сектори: виробництво, збут, фінанси, кадри.	Комплексність підходу, охоплення кількох аспектів діяльності підприємства, зручність для стратегічного аналізу. Прозорість застосування в силу порівняння значень з нормативними показниками.	Складність розрахунків, потреба у великому масиві даних, ризик суб'єктивного визначення вагових коефіцієнтів та секторів.
Ресурсно-функціональний	Покропивний С.Ф. [10]	Ґрунтується на аналізі функціональних складових, що визначаються шляхом порівняння потенційних збитків підприємства із витратами, необхідними для впровадження заходів з їх запобігання.	Точний, логічний та науково-обґрунтований метод. Здатний оцінити рівень СЕБ у конкретний період підприємства.	Ігнорує зовнішні загрози та ринкові ризики, акцент тільки на ресурсах, а не загальній стійкості підприємства. Не враховано особливості харчової галузі.
Метод оцінки економічних ризиків	Моделі: Голдера, Альтмана тощо.	Оцінювання рівня соціально-економічної безпеки через визначення ймовірності виникнення ризиків та їхніх можливих фінансових наслідків.	Висока точність прогнозування ризиків, зручний для антикризового управління, корисний для планування в умовах невизначеності. Досліджений різними науковцями і дає можливість удостоверити в об'єктивності оцінки шляхом порівняння результатів різних моделювань.	Висока складність у зборі даних, залежність від якісних прогнозних моделей та експертних оцінок. Адаптація моделей здебільшого під реалії закордонних підприємств. Вимагає адаптації згідно особливостей харчової галузі.

суттєві відмінності з точки зору глибини аналізу, складності застосування та практичного використання.

Так, індикаторний підхід та метод порогових індикаторів є найпростішими у використанні та дають змогу швидко оцінити фінансовий стан компанії шляхом порівняння ключових показ-

ників зі встановленими критеріями. Однак цей метод має обмеження щодо врахування соціальних та екологічних показників, що може знизити ефективність комплексної оцінки.

В свою чергу, комплексний підхід та відповідний інтегральний метод, навпаки, демонструють вищий рівень деталізації, об'єднуючи

в одному індексі широкий спектр фінансових, соціальних та екологічних факторів. Це дає змогу оцінити корпоративну стійкість з різних точок зору, але водночас ускладнює практичне застосування, оскільки потребує великого обсягу даних і складних розрахунків. Ресурсно-функціональний підхід та відповідний метод більшою мірою орієнтовані на довгостроковий аналіз, так як у них використовуються оцінки ефективності використання ресурсів компанії та досягнення стратегічних цілей. Вони менше підходять для оперативного управління, але можуть бути використані для аналізу процесів управління ресурсами і стратегічних ініціатив. Імовірнісні методи оцінки ризиків та, наприклад, не згадане у таблиці економіко-математичне моделювання, навпаки, спрямовані на прогнозування потенційних загроз, виявлення прихованих фінансових ризиків і передбачення наслідків кризових ситуацій.

В умовах харчової промисловості з її унікальними особливостями, такими як висока залежність від якості сировини, сезонні коливання попиту, вимоги до безпечності харчових продуктів та логістичні ризики, адаптація цих методів потребує певних змін. Індикаторні підходи можуть використовуватися для моніторингу фінансової стійкості та дотримання стандартів безпеки харчових продуктів, зокрема HACCP та ISO 22000. Однак їхні можливості щодо врахування соціальних аспектів обмежені, і їх необхідно доповнювати іншими методами.

На думку автора, комплексний підхід надзвичайно перспективний для харчової промисловості, так як він дає змогу об'єднати одночасно економічні, соціальні та інші показники. Це особливо важливо з огляду на необхідність відстежувати такі метрики, як якість продукції, задоволеність персоналу та екологічність утилізації харчових відходів. Його ефективність, в свою чергу, може бути підвищена за рахунок включення додаткових показників ризику, наприклад, потенційного відкликання продукції через невідповідність стандартам безпеки. Методи оцінки ресурсного потенціалу (ресурсно-функціональний підхід) можуть бути адаптовані для аналізу ефективності використання сировини, оптимізації логістичних процесів і скорочення виробничих витрат у харчовій промисловості. Враховуючи чутливість галузі до зростання цін на сировину, він допоможе підприємствам контролювати ефективність витрат і покращити конкурентоспроможність. У свою чергу, метод ймовірнісної оцінки ризиків може бути використаний для оцінки ризиків, пов'язаних із порушенням нормативів безпеки продукції, збоїв у постачанні або несприятливих змін у законодавстві.

З вищесказаного випливає, що адаптація методологічного підходу для підприємств харчової промисловості потребує поєднання декількох методів. Поєднання індикативного підходу для оперативного моніторингу фінансової стійкості, комплексного підходу для оцінки якості продукції та людських ресурсів, а також ймовірнісної оцінки ризиків для прогнозування загроз дає змогу створити комплексну систему управління соціально-економічною безпекою підприємств.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що соціально-економічна безпека підприємств харчової галузі є складним і багатокомпонентним поняттям, яке потребує комплексного підходу до оцінювання. В результаті аналізу існуючих методичних підходів було виявлено, що жоден із методів не забезпечує всебічної оцінки рівня безпеки підприємства в умовах сучасної економічної нестабільності. Індикаторний, комплексний, ресурсно-функціональний, ймовірнісний та програмно-цільовий підходи мають як переваги, так і обмеження, що вказує на доцільність їх комбінованого використання для більш об'єктивного аналізу.

Зокрема, індикаторний підхід є ефективним для швидкої оцінки фінансової стійкості підприємства, але обмежений у відображенні нефінансових аспектів, таких як соціальна безпека працівників або екологічні показники. Комплексний підхід дозволяє інтегрувати фінансові, соціальні та кадрові показники, проте потребує значних обсягів даних і складних обчислень. Ресурсно-функціональний підхід акцентує увагу на внутрішніх показниках ефективності використання ресурсів, але не враховує зовнішніх факторів ризику. Метод ймовірнісної оцінки ризиків та економіко-математичне моделювання є корисними для прогнозування загроз, але мають складність у застосуванні через потребу у великих масивах даних.

Адаптація методичних підходів для підприємств харчової промисловості потребує врахування галузевих особливостей, таких як сезонність виробництва, чутливість до якості сировини, необхідність дотримання стандартів безпеки харчової продукції (наприклад, HACCP, ISO 22000), а також вплив глобальних криз та логістичних ризиків. Для забезпечення об'єктивної оцінки рівня безпеки доцільно застосовувати комбінацію методів: індикаторний підхід для експрес-аналізу фінансової стабільності, комплексний – для оцінювання системних показників безпеки, ресурсно-функціональний – для аналізу ефективності використання ресурсів, а ймовірнісний метод – для оцінки потенційних ризиків.

Таким чином, використання комплексної методології, що поєднує кількісні та якісні показники, дозволить підприємствам харчової галузі не лише об'єктивно оцінювати рівень соціально-

економічної безпеки, але й підвищувати конкурентоспроможність, мінімізувати ризики та забезпечувати сталий розвиток в умовах сучасних економічних викликів.

Бібліографічний список:

1. Сосновська О.О., Житар М.О. Аналіз методів оцінки рівня економічної безпеки підприємств. *Бізнес Інформ*. 2019. № 1. С. 21–26. URL: https://www.businessinform.net/export_pdf/business-inform-2019-1_0-pages-21_26.pdf
2. Черняк Г.М. Оцінювання рівня економічної безпеки енергетичних підприємств в умовах євроінтеграції. *Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. 2015. № 12. С. 159–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_12_26
3. Коленда Н.В. Поняття соціально-економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 672–678. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/113.pdf
4. Березянюк Т.В. та ін. Соціально-економічна безпека: навч. посіб. / ред. О.І. Драган. Київ : Вид-во «КАФ.», 2019. 277 с. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/03b488a5-19a7-4235-962f-8abda8eade85/content>
5. Колісниченко П. Т. Науково-методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 16. С. 38–44. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/16_2017/9.pdf
6. Нижник В., Нижник І. Оцінювання економічної безпеки соціально-економічних систем: критерії, методи, показники ресурсних можливостей. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 4. С. 128–131. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-17>
7. Shepelenko S.M. Formation of an effective social policy at domestic enterprises in conditions of uncertainty. *Economic Bulletin of Dnipro University of Technology*. 2024. Т. 86. С. 159–168. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/86.159>
8. Економічна безпека підприємства: підручник / Дідик А.М., Кузьмін О.Є., Ортинський О.Л., Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С., Ілляшенко О.В., та ін.; ред. А.М. Дідик. Львів : НУ «Львівська політехніка», ТзОВ «Видавнича група "Бухгалтери України"». 2019. 624 с.
9. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. Київ : Лібра, 2003. 280 с.
10. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. Київ : КНЕУ, 2001. 526 с.

References:

1. Sosnovska O. O., & Zhytar M. O. (2019). Analysis of methods for assessing the level of economic security of enterprises. *Business Inform*, vol. 1, pp. 21–26. Available at: https://www.businessinform.net/export_pdf/business-inform-2019-1_0-pages-21_26.pdf
2. Chernyak G. M. (2015). Assessment of the level of economic security of energy enterprises in the context of European integration. *Economic Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"*, vol. 12, pp. 159–166. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_12_26
3. Kolenda N. V. (2016). The concept of socio-economic security of an enterprise. *Economy and Society*, no. (7), pp. 672–678. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/113.pdf
4. Berezianko T. V., & Dragan O. I. (Eds.). (2019). *Socio-economic security: A textbook*. Kyiv: KAF Publishing. Available at: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/03b488a5-19a7-4235-962f-8abda8eade85/content>
5. Kolisnichenko P. T. (2017). Scientific and methodological approaches to assessing the level of economic security of an enterprise. *Investments: Practice and Experience*, vol. 16, pp. 38–44. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/16_2017/9.pdf
6. Nyzhnyk V., & Nyzhnyk I. (2024). Assessment of economic security of socio-economic systems: Criteria, methods, indicators of resource capabilities. *Modeling the Development of Economic Systems*, vol. 4, pp. 128–131. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-17>
7. Shepelenko S. M. (2024) Formation of an effective social policy at domestic enterprises in conditions of uncertainty. *Economic Bulletin of Dnipro University of Technology*, vol. 86, pp. 159–168. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/86.159>
8. Didyk A. M., Kuzmin O. Y., Ortynskyi O. L., Kozachenko H. V., Pohorelov Y. S., & Illiashenko O. V. (2019). *Economic security of an enterprise*. Lviv: National University "Lviv Polytechnic", "Accountants of Ukraine" Publishing Group, p. 624.
9. Kozachenko H. V., Ponomariov V. P., & Liashenko O. M. (2003). *Economic security of an enterprise: Essence and mechanism of ensuring*. Kyiv: Libra. p. 280.
10. Pokropyvnyi S. F. (2001). *Enterprise economics*. Kyiv: KNEU, p. 526.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING THE LEVEL OF SOCIO-ECONOMIC SECURITY OF FOOD ENTERPRISES

Andrii Kibalnikov

Postgraduate Student

National University of Food Technologies

Tetiana Ivaniuta

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Economics and Law

National University of Food Technologies

Summary. The article provides a comprehensive analysis of modern methodological approaches to assessing the level of socio-economic security of food industry enterprises. The main methodologies were evaluated, including the indicator-based, complex (integral), resource-functional, program-target, and probabilistic risk assessment approaches. The key advantages and limitations of each methodology were identified, such as ease of use, calculation complexity, the degree of consideration of financial, social, and personnel indicators, and the extent of external risk factor accounting. The study concluded that none of the analyzed methods is universal, emphasizing the necessity of a combined approach for a more objective assessment of socioeconomic security. Special attention was paid to the adaptation of methodologies for food industry enterprises, considering industry-specific characteristics such as production seasonality, high quality standards, regulatory requirements, and logistical risks. Approaches to assessing the level of socio-economic security of the enterprise in the context of their essence, main indicators, highlighting the main advantages of use and disadvantages are presented. A combination of approaches was proposed: the indicator-based method for operational analysis, the complex approach for strategic assessment of systemic indicators, the resource-functional method for monitoring resource management efficiency, and the probabilistic risk assessment method for forecasting potential threats. The presented approach contributes to developing a comprehensive monitoring system for socio-economic security, enabling food industry enterprises to enhance financial stability, minimize risks, and ensure long-term competitiveness.

Keywords: socioeconomic security, food industry, methodological approaches, financial stability, risks, resource-functional approach, complex analysis.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2024